

Někdejší zatemnění lidského vědomí a nové možnosti poznání v novověku

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Düsseldorf, 19. dubna 1909

Esoterní žák musí při vstupu do této školy splnit jen jednu podmínku, totiž že svůj rozum, svou intelektualitu bude cele vynakládat na nauky, kterých se mu bude dostávat, při poslechu těchto nauk si bude klást otázku: Je pro mě rozumné jít touto cestou? - a svým rozumem, svým rozvažováním pozná a pochopí, čeho se mu dostává. To je nezbytně nutné k tomu, aby naše esoterní práce na sobě samých měla náležitý účinek. Jen za této podmínky může naše esoterní práce přinést náležité plody. Škola naproti tomu musí splnit podmínku, že všechno, co skrze ni plyne, vychází jen od velkých učitelů, jež nazýváme Mistry moudrosti a souznění pocitů.

Jaký účel spojují Mistři s těmito esoterními školami? Má v nich být vychováván malý hlouček lidí vybavených věděním o vývoji světa a lidstva a nesoucích si náležité smýšlení o velkých spirituálních pravdách, které stojí za událostmi světa. Tyto pravdy pak mají opět vkládat do vývoje lidstva, na jeho podporu. Jak to, že toto spirituální hnutí vzniklo právě teď? To je dáno důležitými ději odehrávajícími se v duchovních světech; všechno, co se děje na Zemi, je totiž jen zrcadlením dějů z těchto světů. Viděli jsme, že velké duchovní hierarchie vykonávají příkazy božství a řídí osudy lidstva. Osm století před naším letopočtem bylo nutné - aby bylo z jedné strany připraveno mystérium na Golgotě - vyslat do vývoje brzdicí síly, a za tímto účelem byly vyslány zástupy jednoho vůdce, který se v okultismu nazývá Mamon. Ty víc a víc zatemňovaly lidem vědomí jejich spojení s božstvím. Lidé přišli o dávné jasnozření a začala vzkvétat západní věda a filosofie. Stará orientální filosofie měla ještě původ v dávném jasnozření, zatímco řecká filosofie vyrůstá zcela z materiálního vidění. Thalétův výrok „Všechno vzniká z vody“ byl postupně chápán zcela materiálně. Na duchovnost skrývající se za vodou lidé zapomněli. Ale i v této době zatemnění působili velcí učitelé, kteří lidi upomínali na jejich duchovní původ. Předpokládejme, že by člověk té doby neměl vůbec žádnou možnost naslouchat učením Buddhy, Zarathuštry atd.: co by se s takovým člověkem stalo po jeho smrti?

Víte, že život mezi dvěma inkarnacemi podléhá změnám podobně jako historický život ve fyzickém světě. K zatemňování lidského vědomí docházelo samozřejmě jen pozvolna, tak jako se všechno během vývoje děje zvolna a ponenáhlu. Tito Mamonovi duchové mohli jen zvolna prosazovat svůj vliv a syn byl pokaždé o něco málo méně jasnozřivý než otec, otec než děd atd. Když zemřel člověk s vědomím úplně zatemněným pro božství, vzal si toto zatemnění s sebou a pomaličku se z tohoto oblaku musel vymaňovat, a sice tak, že obrazně řečeno přecházel z ruky do ruky, postupně po řadě svých předků vzhůru až k prapředkovi, který měl dosud plně dávné jasnozření. Onen

oblak se mu tím postupně rozplýval. To samozřejmě stálo mnoho času a mohlo se stát, že takový člověk už svého prapředka nezastihl, protože ten se mezitím již znovu inkarnoval, a tak se musel vrátit k nové inkarnaci nezralý. Tato cesta se ve východní moudrosti nazývala „cesta otců“ neboli „pitrijána“. Kdo však přijal učení takového Zarathuštry nebo Buddha, kdo následoval velkého učitele, ten byl na druhé straně přijat jeho rukou a učitel mu zkrátil jeho pitrijánu, rozehnal jeho oblak za něj a vedl ho k jeho božskému původu. Tato cesta se ve východní moudrosti nazývala „dévajána“ (cesta bohů).

Do doby nejhlubšího zatemnění září jako světlo mystérium na Golgotě. Esoterní žáci vědí nebo by měli vědět, že Kristus ve chvíli, kdy z jeho ran prýštila krev, nastoupil cestu do duchovního světa, že se objevil v devachanu. To bylo nahoře duchovním zrcadlením fyzických událostí odehrávajících se dole. To, co mystérium na Golgotě přineslo lidstvu, je tu; ale porozumění pro to může v lidských duších zazářit teprve pozvolna; dokonce ani dnes k němu ještě nemůže dojít obecně. Vůdčí moc v osudech lidí převzal v době mystéria na Golgotě z Michaelových rukou Orifiel, který je jedním z vůdců, jemuž slouží zástupy Mamonovy a který musí proti vývoji stavět zábrany a překážky.

Michael vystřídal Gabriela, který se vrátil v 16. století, poté co po Orifielovi následovali čtyři další archandělé, a znovu se ujal vlády. Gabriel má na starost vedení lidských zrodů, proto je to on, kdo zvěstuje například narození Janovo či Kristovo.¹⁰² Výběrem jednotlivých zrodů nám v 16. století připravil mozek, lidské čelo tak, že se v něm rozvinul orgán, který ovšem nelze objevit prostředky materiální vědy, kvůli němuž se ale dnešní mozek jeví jinak než mozek člověka například ze 13. nebo 14. století. Od 16. století se tedy lidský mozek pro jasnozřivce zřetelně změnil, a sice za účelem toho, aby lidé byli schopni začít zvolna chápat křesťanství v celém jeho významu. Viděli jsme, že ve 4./5. až 14. století byla zmnožení Kristova éterného a astrálního těla propůjčena osobnostem, které tímto způsobem obdržely v živé podobě ducha pravého křesťanství. Augustinus, jenž obdržel otisk éterného těla, dospěl po mnoha omylech k mystickým poznatkům, které jsou velmi podobné našim theosofickým naukám. Například sedmičlennost člověka pro něj byla známou skutečností, i když pro ni měl jiná označení. Všechny tyto osobnosti nadané Kristovým éterným nebo astrálním tělem se vyznačovaly hlubokou pokorou, protože v sobě nesly vědomí toho, že velkých pravd, které zvěstovaly, se jim dostalo jako osvětlení, jako milosti a že svým Já jim nemohou porozumět.

Když nastanou takové kosmické události, jako je například propůjčení Kristova éterného nebo astrálního těla člověku, bývají většinou doprovázeny přírodními úkazy, které máme sklon považovat za náhodu, které však mají hlubokou spojitost s duchovními událostmi. Abych uvedl alespoň jeden příklad, zmíním se o tom, že když Tomáš Akvinský jako malé dítě obdržel Kristovo astrální tělo, jako blesk sjel dolů paprsek, jenž usmrtil sestřičku Tomáše Akvinského ležící v témže pokoji v kolébce¹⁰⁴, astrální tělo chlapce však učinil natolik poddajným, že mohlo přijmout vznešené astrální tělo Kristovo.

Díky Gabrielově přípravě lidí v 16. století, kdy se v předním mozku začal vyvíjet nový orgán, bylo možné, aby v poslední třetině 19. století, poté co Gabriel opět předal vládu Michaelovi, přišlo od velkých Mistrů moudrosti a souznění pocitů to, co nazýváme theosofií, a lidstvu tak mohl být zvolna přiblížen význam mystéria na Golgotě v celém jeho působení. Když dnes člověk projde branou smrti, může - každý jednatel - nalézt svého velkého Mistra, kterého již může najít každý člověk žijící ve fyzickém světě.

GA 266/1